

Ալեքսանդր Շիրվանզադե

Գեղարվեստական ժողով

Մքանչելի էր անցյալ կիրակի հայոց դրամատիկական ընկերության անդամների ընդհանուր ժողովը:

Գեղարվեստը ժպտում էր Արտիստիքական ընկերության փառահեղ դահլիճի բոլոր անկյուններից:

Ներկա էին հայկական աշխարհի բոլոր էսթետիկները, սկսած հիսնամյա խայտաճամուկ «երիտասարդներից» մինչև քսանուհինգամյա մռայլ ծերունիները:

Միաձայն համաձայնությամբ ժողովի նախագահ ընտրվեց մեր անգուցական և մշտադալար Համբարձում ամին: Նա օրուկես առաջ նախագահ էր Թավրիզի էլիավա թաղի երկրորդ (կա և առաջինը) Գրականական ընկերության ընդհանուր ժողովին և իսկույն ևեթ օդապարիկով տեղափոխվեց Թիֆլիս: Ինձ ասացին, որ երեք օր անցած նա պիտի ներկա լինի Ամստերդամի խաղաղասիրաց ժողովում, միևնույն ժամանակ ճանապարհին ռեֆերատ կարդա Ռուսիայի մի քանի այլազան ժողովներում:

Առաջին կարգում փառավորապես բազմած էր Թիֆլիսի լուսավորության իշխանը: Մեր այս բիկոնսֆիլդի աջ ու ձախ կողմերում շարե-շար նստած էին ազգիս երևելիները, ի միջի այլոց, և ես:

Նախագահը քնթով «քր'հ» արավ, երկու մատներով սեղմեց պնչերը և ահեղագոչ ձայնով ժողովը բացված ազդարարեց:

Տիրեց ընդհանուր լռություն: Գեղարվեստագետները իրանց տեղերը դրստեցին:

Արևի պայծառ շողքերը հեղեղվեցին ներս: Օդը փափկացավ:

Տրամադրությունները դարձան միանգամայն Էսթետիկական: Մի քանի անհանգիստ դերասաններ պատրաստվեցին իրանց սրտերում կուտակված թույնը, վերջապես, թափելու վարչության գլխին: Իսկ վարչության անդամները իրանց բեղերը ոլորեցին թույնին թույնով պատասխանելու:

Նախքան կոիվն սկսելը, վարչության անդամ Տիգրան Հովհաննիսյանը հանդիսավոր կերպով խոստովանեց, թե վարչությունը մոռացել է մի բան, որ ծոփ հիշողություն ունեցողն անգամ պարտավոր էր չմոռանալ, այն է, մոռացել է հարգել իր ներկայությամբ տարեդարձի հոգեհանգիստը հանգուցյալ այրի Մակարյանի, որ հոգուտ ընկերության կտակել է 3000 ուրբի: Ի դեպս ասած, մի կտակ, որ շփոթեցրել է հայ բարեգործներին և նրանց շրջանում հարց զարթեցրել. «այդ ինչ բան է թատրոնը, որի օգտին կտակ է արել հայ կինը»:

Ժողովը նկատելով Տիգ. Հովհաննիսյանի վարչության կողմից կարմրելը, որոշեց հանգուցյալ կտակարարի հիշատակը հարգել մի առանձին հոգեհանգստով:

Ապա վարչության գանձապահ բժիշկ Խատիսյանը կարդաց ընկերության տարեհաշիվը: Երևաց, որ մեր թատրոնական գանձարանը չծաղկած՝ չորանում է և շուտով մկների գբոսավայրը պիտի դառնա: Թեև պ. Խատիսյանը հաշիվը կազմել էր շատ ճիշտ, շատ մաքուր, շատ օրինակելի, բայց նա ինքը բարեհաճեց սրախոսել իր մասին: Նա ասաց, որ եթե իր կազմած հաշիվը ուղարկի որևէ ցուցահանդես՝ «ԶՔԱՆՇԱՆԻ» չի արժանանալ: Ժողովը միաձայն եկավ այս եզրակացության, թե հարգելի գանձապահի հաշիվը ընդհակառակը ամենախիստ ժյուրիի կողմից, իսկ կարող է արժանանալ «ԶՔԱՆՇԱՆԻ», վասնզի նա «ԶՔԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ» կատարելատիպ է ներկայացնում թատրոնի գանձարանը: Միանգամայն ցանկություն հայտնվեց, որ այսուհետև վարչության հաշիվներն արժանանան ոչ թե «ԶՔԱՆՇԱՆԻ», այլ շքանշանի: Այս նպատակով որոշվեց վարչության վրա պարտականություն դնել թատրոնի գանձարանը չքավորությունից ազատելու՝ ժողովարարության միջոցով:

Խատիսյանը հավանություն չտվեց այդ վճռին, երևի, գերադասելով
«ՉՔԱՆՇԱՆԸ» շքանշանից:

Այնուհետև սկսվեց պայքարը: Դերասան Աբելյանը բաց արավ մի մեծ տոպրակ,
որ լիքն էր դերասանների դժգոհություններով վարչության դեմ: Եվ տոպրակից
տեղացին մեղադրանքներ՝ մեղարդանքների հետևից: Պարզվեց, գլխավորապես,
որ վարչությունը շատ ինքնուրույն կերպով է վարում մեզնում թատրոնի գործը:
Ես մոռացել եմ Աբելյանի բոլոր ասածները: Ընդհանուր միտքը այն է, թե
վարչությունը մեծ մասամբ տրամադիր է քնելու, քան արթուն մնալու, թե նրա
քունը մանավանդ սաստկանում է այն ժամանակ, երբ իսկապես պիտի արթուն
լինի, այսինքն ամառը, երբ հարկավոր է պիեսներ ընտրել, խումբ կազմակերպել,
թատրոն վարձել և այլն և այլն:

Վեր կացավ տեղից և ուստավը ձեռքին մի առ մի հերքեր Աբելյանի ասածները
Տիգ. Հովհաննիսյանը: Հերքումը նույնչափ պերճախոս էր, որքան և մեղադրանքը:
Թիֆլիսի լուսավորության իշխանը ձեռով իշխանական նշան արավ, որ վեճին
վերջ տրվի: Եվ բոլորը սարսափած լոեցին: Եվ ոչինչ չպարզվեց: Եվ ես ոչինչ
չհասկացա:

Ապա, դուն իս իմ պարունը, սկսվեց ժողովի ամենանշանավոր գբադմունքը
ընտրություններ: Պետք էր ընտրել վարչության հերթով հրաժարվող երկու
անդամների պ. պ. Յ. Տիգրանյանի և բժշկապետ Վահան Արծրունու փոխարեն
նորերը: Ժողովը միաձայն խնդրեց պ. Տիգրանյանին շարունակել անդամ և
նախագահ մնալու: Նա համեստաբար մերժեց, բայց վերջ ի վերջո գիջեց ժողովի
տրամադրությանը:

Ժողովը վերջացավ ընդհանուրի տկողինակերությամբ, վասնզի ամենքը քաղցած
էին: Շատերը նախագահի բաժանած տկողիները փոխանակ ընտրողական
արկղերը գցելու, իրանց փորերն էին գցում:

Նույնը արի և ես: